
SMJEŠTANJE NOVE EVANGELIZACIJE U REDOVITI PASTORAL Slovenska iskustva

Peter Kvaternik, Ljubljana

Univerza v Ljubljani
Teološka fakulteta
e-mail: peter.kvaternik@rkc.si

UDK: 266+253
Pregledni znanstveni rad
Primljeno 10/2011.

Sažetak

Pojam nove evangelizacije već se je udomaćio u Crkvi. Mislimo li na isto kada ga izgovaramo? Postoji opravdana bojazan da se pojam previše ne udomaći te ne postane nezanimljiv i neučinkovit. Pozivom pape Ivana Pavla II. na novu evangelizaciju u Crkvi je ojačala svijest o zajedničkoj odgovornosti svih za otkupljenje svega stvorenoga. Evangelizacija je put do otkupljenja. Nova evangelizacija zadaća je svekolike Crkve, zbog koje bi se krajevne i mjesne Crkve, osobito susjedne, trebale čvršće povezati, negoli je to do sada bio slučaj. Na to nas potiče i sveopća globalizacija svijeta. Svako iskustvo u sebi nosi nešto Božje, te je zato dragocjenija duhovna globalizacija. Crkva poput Krista mora dolaziti čovjeku ususret, a da bi pak to bila u stanju, mora neprestano tražiti nove izraze, nove metode, u sebi ražarivati novu gorljivost; veoma je važno da joj pritom ne ponestane izvornosti. Projekt nove evangelizacije lako može postati uzročni model sudjelovanja kada se radi o globalnim pitanjima u Crkvi. Načine ostvarivanja nove evangelizacije u Crkvi pozvani smo tražiti na sinodalni način. Istinska nova evangelizacija vodi k novom pastoralu, a novi je pastoral istodobno čvrst temelj novoj evangelizaciji.

Ključne riječi: nova evangelizacija, mjesna Crkva, povezivanje, reforme, sinodalni pristup, supsidijarnost, dijalog.

Uvod

Pojmovi *evangelizacija* ili *nova evangelizacija* u teološkom su diskursu u posljednje vrijeme veoma povezani, posebice otkad je najavljena sinoda biskupa u Rimu o toj temi. Svatko tko o Crkvi želi stručno progovarati te onaj tko dobro poznaje njezin život i djelovanje, osobito pak njezina najnovija pastoralna nastojanja, zasigurno će se morati pozabaviti s ova dva pojma. Ubrzo će se postavljati pitanja tko što podrazumijeva pod pojmom nove

evangelizacije. Kada pak nastojimo dati odgovor na to pitanje, svakako moramo biti svjesni opsežnosti i važnosti tog pitanja za Crkvu danas.

Dosad je najopsežniji i najsustavniji odgovor na pitanje što je to *evangelizacija*¹ dao još godine 1976. papa Pavao VI., u svojoj apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*² (dalje: *EN*), kada govori o naviještanju evanđelja onima koji su već uvedeni u kršćanstvo, odnosno uvedeni u vjeru, koju su zbog sekulariziranog ambijenta u kojem žive odbacili. Pavao VI. to naviještanje naziva "drugim navještajem" (*EN* 52). Za njega je evangelizacija "složen postupak koji uključuje razne elemente; obnovu čovječanstva, svjedočenje, izričiti navještaj, pristanak srca, ulazak u zajednicu, primanje znakova, apostolsko djelovanje" (*EN* 24).

Izraz "nova evangelizacija" potječe od pape Ivana Pavla II., a nadahnuće za taj izraz Papa je dobio među radnicima u Novoj Huti kod Krakowa (9. svibnja 1979.). Što je *nova evangelizacija* na najizvršniji je način objasnio sam Papa kad je rekao da se tu radi o evangelizaciji koja će uključivati nove pojmove, nov način, i koja će imati nov žar. Paul J. Cordes novu evangelizaciju naziva "crkvenim pokretom koji je oblikovan zbog mnogih i uvijek novih poziva Ivana Pavla II., u kojima Papa posvješćuje da je u kršćanstvu umornom od sekularizma potrebno nanovo probuditi žar apostola Pavla".³ To potvrđuje i sam Papa kada kaže: "Toliko sam puta ponavljao u ovim godinama poziv na novu evangelizaciju... ponajviše da bih ukazao na potrebu obnavljanja žara početka u nama, dopuštajući da nas prožme gorljivost apostolskog naviještanja poslije pedesetnice."⁴ Dosadašnji tijek povijesti i kulture uvjetovan je s jedne strane ambijentom u kojem živimo, a s druge strane našim dosadašnjim osobnim i zajedničkim životnim iskustvima. To dvoje snažno uvjetuje i uvjetovat će i mogućnosti i načine nove evangelizacije danas i sutra. Budući da to vrijedi i za svakog

¹ U Haslingerovu veoma opsežnom pastoralnom priručniku iz godine 2000. izraz "nova evangelizacija" uzalud ćemo tražiti u sadržajnom ili pojmovnom kazalu. Usp. Herbert Haslinger (Hg.), *Praktische Theologie* 1-2 Band, Mainz, Grünewald, 2000.

² Apostolska pobudnica Pavla VI., *O Evangelizaciji današnjega sveta*, Ljubljana, Nadškofijski ordinariat, 1976.

³ Paul Josef Cordes, *Neuevangelisierung*, u: K. Baumgartner und P. Scheuchenpflug: *Lexikon der Pastoral*, Freiburg-Basel-Wien, Herder, 2002., 1187-1188.

⁴ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo ob začetku novega tisočletja*, Ljubljana, Družina 2001, 40.

pojedince, upravo zato je veoma važno poznavati korijene vlastite životne priče sa svim njezinim detaljima, kao i životnu priču nacija Europe. Kada kao pojedinci i kao članovi određene mjesne Crkve naučimo slušati jedni druge i kad se budemo trudili razumjeti susjeda kao suoblikovatelja i "sukorisnika" iste europske kulture, bit ćemo prikladno osposobljeni za širenje evanđelja u duhu nove evangelizacije. Svaki je pojedinac u svom životu doživio jedinstvene i neponovljive stvari iza kojih stoji sam Bog, jednako tako i svaki narod i mjesna Crkva u njemu. Za uspjeh nove evangelizacije veoma je važno da i pojedinac i narod s njome računaju, pa će se iz suočavanja s iskustvom bližnjega zasigurno rađati *novi načini*, novi izrazi i nov žar.

1. "Historia - magistra vitae"

Posebno važno razdoblje za slovensku Crkvu bilo je vrijeme između dva svjetska rata, kada je Crkva, promatrana s današnjeg aspekta, u društvu uživala veoma velik utjecaj. Tada u Sloveniji politiku nisu vodile samo političke stranke nego i Crkva, preko nekih svojih utjecajnih svećenika. U spomenutom se razdoblju to pokazalo negativnim, jer je tada slovenski narod bio suočen sa tri totalitarizma: fašizmom, nacizmom i komunizmom. Nakon Drugoga svjetskog rata vladao je totalitarizam komunizma, pa se Crkvi naklonjene stranke nisu mogle organizirati, a njihovi političari bili su bez iskustva. Stoga se ovisnost Crkve o politici na neki način provlači sve do danas. Činjenica da se ni danas, dvadeset godina nakon osamostaljenja, kršćani u Sloveniji nisu kadri učinkovito organizirati kako bi preuzimali veće odgovornosti u politici te u životu društva uopće, zasigurno ima svoje korijene u prošlosti.

Drugo razdoblje jest ono uoči Drugoga svjetskog rata, kada je nakon raspada i ukinuća tadašnjih političkih stranaka Crkva preuzela vodeću ulogu u narodu i time zakoračila u područje koje primarno i nije njezino. U tim je okolnostima Crkva bila prisiljena podržavati barem formalne odnose s okupatorskom vlasti, kako bi i na taj način pokušala zaštititi nacionalne i ponajprije vjerske vrednote. Zbog toga su je protivnici osuđivali i etiketirali kao izdajnicu i suradnicu okupatora, te se zbog toga u narodu urušilo povjerenje u Crkvu u Sloveniji, odnosno Crkva je izgubila kredibilitet.

Treće razdoblje obuhvaća vrijeme oštrog suprotstavljanja slovenske Crkve komunizmu, koja ni pred Drugi svjetski rat nije dobro razlikovala komunizam od komunista, ali je pritom potpuno

slijepo i bez poštivanja konkretnih okolnosti slijedila upute iz Vatikana. Prema vani (*ad extra*) takav se stav i takva crkvena pozicioniranost pokazivala kao velika vjernost sveopćoj Crkvi, a u biti je predstavljala nemoć suočavanja s realnošću, te se ubrzo iz prvotno ideološke borbe razmahala silovita bratoubilačka borba.

Četrto je razdoblje poratnog progonstva Crkve u Sloveniji, koje je iz dana u dan postajalo jedno od najsjajnijih razdoblja slovenske crkvene povijesti, budući da je svim kasnijim generacijama ostavilo neizbrisive uzore mučeništva.

Peto razdoblje obuhvaća vrijeme nakon osamostaljenja Slovenije godine 1990. te uspostavu vlastite države, u čemu je Crkva djelatno sudjelovala, osobito u svezi s međunarodnim priznanjem Republike Slovenije kao suverene države. Ostaje nažalost činjenica da je Crkva u Sloveniji zbog pretjerane želje za ekonomskom moći potratila sav nekadašnji moralni kapital.⁵

2. Uzajamno pomaganje među mjesnim Crkvama

Bog je Stvoritelj svega i apsolutni gospodar povijesti, koji istodobno dopušta, odnosno daje čovjeku sasvim slobodnu volju, uređujući pritom svijet sukladno svojoj zamisli. Čovjek, pak, pritom snosi punu odgovornost za ono kako i što odlučuje. Čovjek je također neprestano u interakciji s drugim ljudima koji na ovaj ili onaj način utječu na njegovo odlučivanje. Analogno tome odvijaju se odnosi među narodima i crkvama. Crkvu vodi i usmjeruje isti Duh koji vodi i usmjeruje kako pojedince, tako i narode. Ako smo suodgovorni ne samo za pojedinačne sudbine i sudbinu naroda, također smo suodgovorni i za mjesnu i sveopću Crkvu. Da bi sveopća Crkva mogla što učinkovitije djelovati, neophodno je da postoji što iscrpnije posredovanje i komunikacija iskustava, kako među pojedincima, tako i među mjesnim Crkvama. Pritom osobito mislimo na zajedničko suočavanje s potrebom i zahtjevima nove evangelizacije.

Možemo se zajedno upitati gdje leže korijeni današnjih razlika među europskim narodima i Crkvama? Zašto postoje tolike razlike između osobne vjere i njezinog ispovijedanja u javnosti, itd.⁶ Radi li se tu o međusobnim utjecajima i njihovim odrednicama?

5 Peter Kvaternik, *Ein Leben ohne Ansehen, Freiheit und Macht*. Saarbrücken, Südwestdeutscher Verlag für Hochschulschriften, 2009., 430.

6 Pero Aračić, Gordan Črpić, Krunoslav Nikodem, *Postkomunistički horizonti*. Biblioteka Diacovensia, Studije 6. Đakovo, Teologija u Đakovu, 2003., 32.

Što možemo naučiti jedni od drugih prije negoli prođemo kroz iste kušnje? Vjerujemo da će Crkva uistinu biti osposobljena za evangelizaciju tek onda kada pojedine mjesne Crkve, skupine i pojedinci budu što redovitije i sustavnije izmjenjivali svoja vjerska iskustva, u svrhu uzajamnog obogaćivanja. Crkve u pojedinim narodima morale bi vjerovati da im Bog progovara na poseban način u znakovima vremena koji se zbivaju u drugim državama i narodima, te pokazivati više zanimanja za to kako se Bog drugima objavljuje.

Iako sam sudjelovao u mnogim simpozijima, seminarima i kongresima u Zapadnoj Europi koji su se bavili teološko-pastoralnim temama, jedva da se prisjećam kojeg pastoralnog teologa iz tih zemalja kojeg bi zanimala iskustva naše Crkve i pastoralna situacija u nas. Kako su zapadne crkve svoje istočne "sestre" još u razdoblju komunizma nazivale "crkvama šutnje", "crkvama iza željezne zavjese" ili pak "progonjenim crkvama" (Máté-Tóth), danas bismo od njih očekivali više spremnosti za upoznavanje naših pastoralnih spoznaja. Na simpozijima i kongresima koje organizira *PosT*⁷ to je zanimanje kudikamo veće, budući da imamo veoma slična iskustva. Svejedno se dobiva dojam da postoji svojevrsna zatvorenost i ograničenost na vlastiti usko nacionalni ili jezični krug, u pogledu zadataka unutar kojih bi pastoralna teologija trebala prednjačiti.⁸

3. Učiti od drugih

Za svu Crkvu vrijedi da mnogo toga možemo naučiti od drugih, osobito od Crkava iz nama susjednih zemalja, onih koje s nama dijele dio nacionalne povijesti ili pak onih koje su nam na koji drugi način bliske. Možda bi nekome i Crkva u Sloveniji mogla poslužiti kao primjer u tom smislu. Poučno je njezino ponašanje i djelovanje u vrijeme komunizma i u razdoblju njegova urušavanja. Smatramo da se Crkva u Sloveniji puno bolje snašla unutar političke arene negoli u svojem pastoralnome poslanju, budući da nije bila spremna na mogućnost urušavanja bivšeg sustava i bivše zajedničke države. Crkva u Sloveniji također tada nije uspijevala dovoljno dobro prepoznati značenje povijesnog trenutka

⁷ Das PosT - Netzwerk der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen, Wien (www.postnetzwerk.net).

⁸ Stipe Nimac, *Intradisciplinarnost i interdisciplinarnost praktične teologije*, u: Ivo Džinić, Ivica Raguž, *Iščekivati i požurivati dolazak dana Božjega*. Biblioteka Diacovensia, Studije 14, Đakovo, Katolički bogoslovni fakultet, 2009., 33-38.

kao znaka vremena, te se je premalo zauzimala za potrebe malog čovjeka. Ponajviše se i ponajprije trudila oko obnove uvjeta za svoje neometano i cjelovito djelovanje, poput onoga koje je uživala u razdoblju prije komunizma ili poput onoga omogućenog u nekim demokratskim zemljama. Svoje djelovanje Crkva u Sloveniji nije postavljala unutar neke nove paradigme, koja bi više odgovarala novim uvjetovanostima, nego je u novostečenoj vjerskoj slobodi htjela nastaviti djelovati na dotadašnji način. Uspjela je pokrenuti neke nove projekte, koji su uglavnom nastali na poticaj pojedinaca, no neki su zbog toga nažalost i propali. Tako je u Crkvi u Sloveniji osnovan i crkveni radio, zamišljen da bude protuteža državnome radiju, otvoreno je šest katoličkih gimnazija, jedna osnovna škola, jedan fakultet, tiskovni ured, izgrađeno je 18 dječjih vrtića i 12 domova za stare i nemoćne. Nadalje, uređeno je 12 studentskih domova, uspostavljena je i mreža župnih karitasa (premda je još uvijek polovica župâ bez osnovanog župnog karitasa). Utemeljen je i pastoral vojnika i redarstvenika, te niz drugih manjih pastoralnih ustanova i djelatnosti.⁹ Unatoč tome, Crkva u Sloveniji ipak nije uspjela postići da se u škole uvede katolički vjeronauk, ali je za sve to vrijeme nastojala povratiti što više imovine koju je bila izgubila u procesu denacionalizacije, zbog čega se ponekad previše dodvoravala politici. Stoga Crkva u Sloveniji mora priznati svoj dio krivnje za to što je sve više onih koji smisao života traže više u sebi samima negoli u vjeri kao takvoj. Istraživanja Sloveniju ne uvrštavaju među zemlje s pretežno religioznom kulturom, nego među kulturno "miješane zemlje".¹⁰ Za sve drugo kao da nije ostalo dovoljno vremena ni volje, kako bi pastoralni prioriteti dospjeli uistinu u prvi plan crkvenih nastojanja. To pak upućuje na opasnost oblikovanja svojevrsne "shizofrene religioznosti", koja korijene dijelom vuče također iz određene shizofrenosti protekle nacionalne povijesti, te Crkve i svijeta.¹¹

Uvjereni smo da svaka krajevna Crkva ima svoju najjaču i najslabiju točku. Prvi korak k uspješnoj novoj evangelizaciji upravo je u tome da krajevna Crkva to spozna i da je sebi to kadra priznati, te istodobno možda uz pomoć susjednih Crkava što objektivnije analizirati i pripremiti moguće scenarije reformskih procesa. Pomoć susjednih Crkava uvijek je dobrodošla, budući

⁹ *Naslovnik Cerkve na Slovenskem 2012.*, Ljubljana, 2011., 15-48.

¹⁰ András Máté-Tóth, Pavel Miklušćák, *Nicht wie Milch und Honig*, Ostfildern, Schwabenverlag, 2000., 75.

¹¹ Gerhard Krup, *Die Kirche in der Krise*, u: *ES-Studies* 1 (2010), 167-192.

da one situaciju mogu objektivnije prosuđivati, a da pritom budu obogaćene iskustvima drugih, omogućujući te pospješujući na taj način svoj vlastiti rast i napredak. Dobar primjer za to nalazimo već u prvoj Crkvi, osobito kod apostola Pavla, koji je itekako bio svjestan povezanosti i međuovisnosti mjesnih crkava, te je zato i svoje vjernike neprestano opominjao da budu na pomoć jedni drugima, ne tek materijalno nego i duhovno (Dj 11, 27-30; 20, 35; Rim 15, 26-27; Jak 2, 14).

4. *Dobro došla, nova evangelizacija!*

I dok se čini da je val prve evangelizacije *ad gentes* na neki način iza nas, budući da u kršćanskim zajednicama prevladava trajni i opći pastoral, sveopća se Crkva odjednom suočila s činjenicom da se osobito u Europi prvi val evangelizacije tako smirio da je "voda krštenja" za mnoge doduše krštene postala sasvim nezamisliva. Crkva je spoznala da joj je potrebna reforma naviještanja, pa je stoga papa Ivan XXIII. sazvaio Drugi vatikanski koncil, koji je udario temelje novom pogledu na Crkvu i njezino poslanje. Smatramo ga pastoralnim koncilom, budući da je, sukladno životu i djelovanju prve kršćanske zajednice, promišljao vrednovanje laika i odnos prema svijetu. Tako se generacija kojoj je dano u zadaću da provede nove koncilske naglaske našla pred nemalim teškoćama, budući da to nije bilo moguće učiniti na starim teološko-pastoralnim osnovama. Stoga je ideja pape Ivana Pavla II. o novoj evangelizaciji prihvaćena s olakšanjem jer donosi poticaj za nov zamah.

Nova se evangelizacija razumijeva i prihvaća veoma različito, a istraživanja o tome na žalost nismo do sada proveli. Unutar teološkog i crkvenog diskursa izraz nova evangelizacija razmjerno je brzo prihvaćen, ali i dalje ostaje pitanje što se pod tim pojmom doista podrazumijeva. Čini se da ima onoliko tumačenja pojma nova evangelizacija koliko ima onih koji ga tumače. Svi kojima je poslanje naviještati Božju riječ, nadaju se da će taj Papin pojam na području evangelizacije rezultirati novim proljećem, ali je u isto vrijeme rijetkima doista jasno što bi, u kontekstu današnjeg naviještanja, to ona novo i specifično uopće donijela. Ponekad se čini da je ta nejasnoća mnogima dobar izgovor, iza kojeg se još uvijek rado skrivaju. Kao da osjećamo potrebu za nečim novim, ali istodobno ne znamo što bi to točno bilo i kako s time zapravo valja započeti. Kao da često vrijedi pravilo da što je neki teološki pojam širi i višeznačniji, to je bolje

prihvaćen, te što o njemu više raspravljamo, to je više prigovora s obzirom na njegovo semantičko i teološko značenje. Slično je i s novom evangelizacijom kao temom, odnosno područjem gdje svaki pastoralni poslenik izraz prilagođuje svojem pastoralnom razumijevanju. Kod nekih taj pojam pobuđuje veoma negativne konotacije, budući da ga shvaćaju na tragu evangelizacije iz proteklih stoljeća, koja u nekim svojim izvedenicama ljude nije oslobađala, te je s današnjeg aspekta bila sasvim neprimjerena. Trenutno se o novoj evangelizaciji najviše govori s obzirom na naviještanje, i uporabu medija u naviještanju, te s obzirom na slobodno vrijeme¹² i korištenje novih medijskih tehnologija. U Crkvi je danas još uvijek premalo novih traženja putova do čovjeka, budući da *lobiji crkvenih glasila* i dalje radije ustraju na starim prokušanim metodama s obzirom na vjerski tisak. Ima i onih koji smatraju da će u pogledu nove evangelizacije više postići još starijim pristupom, odnosno masovnim manifestacijama, ne obazirući se pritom na praksu koja pokazuje da se vjernici sve teže odlučuju na sudjelovanje u takvim masovnim događanjima. Ako mediji o tome često izvješćuju, tada to za njih ipak mora biti atraktivna tema. Nažalost, i u homilijama se premalo osjeća duh nove evangelizacije, budući da su one još uvijek previše opterećene moraliziranjem i suhoparnim dogmatskim razglabanjem. Većima vjernika smatra da se njihovi dušobrižnici premalo pripremaju za službu propovijedanja te se osjeća da mnogi nerijetko posežu za gotovim propovijedima u elektroničkom obliku.

5. *Ecclesia semper reformanda*

Kršćanske su se zajednice u pogledu strukture od početka mijenjale i prilagođavale izazovima društva, kao što to svjedoče Djela apostolska i pastoralne poslanice. Jednako tako i Crkva danas mora iznova promišljati svoj položaj u društvu i shodno tome prilagoditi sve ono što je po sebi u njoj promjenjivo (1 Sol 5, 21; Ef 5, 10). Na to Crkvu obvezuje i Drugi vatikanski koncil u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes*. Koncil shvaća od Boga stvoreni svijet kao nešto samo po sebi dobro, stoga je kršćanin prema tom svijetu dužan zauzeti pozitivni odnos, što nas potiče na veliku promjenu u našim glavama, odnosno na prementalizaciju. Konačno, svijet kao takav čovjeku na neki način

¹² Peter Kvaternik, *Stalno pod naponom*. u: Diakovensia, Teološki prilozi. IX. 1. (9), Đakovo, 2001., 171.

objavljuje Boga¹³ i njegovo bogatstvo, što je za mnoge suvremenike uvjerljivi predevangelizacijski korak (Apd 17, 24). Ne mijenja se samo svijet nego i čovjek, štoviše, čovjek mijenja čovjeka, osobito danas, uz pomoć novih medija.¹⁴ Novi čovjek potreban je nove evangelizacije, i to na nov način. To pak može ostvariti tek u svakom pogledu obnovljena Crkva. Stoga evangelizacija zapravo podrazumijeva svojevrstne nove *pučke misije svijeta* koje treba izvoditi na nov način. Ponajprije se Crkva sama mora nanovo evangelizirati, odnosno potrebna je evangelizacija evangelizatora, a tek tada može uslijediti uspješno društvo i pojedinac u njegovom kršćanskom životu. Valja uočiti da se evangelizacija sudara s karizmatičnom strukturom Crkve.¹⁵ Dušobrižnici su u Sloveniji sve stariji i stoga sve manje sposobni za redoviti i iz dana u dan sve zahtjevniji pastoral,¹⁶ te stoga iz godine u godinu sve više župnih zajednica ostaje bez stalnog dušobrižnika. Broj bogoslova također opada, a ta činjenica u Crkvu unosi određenu tjeskobu i veoma neugodan osjećaj, kao da mnogi dušobrižnici još nisu dorasli tako zahtjevnom pastoralu. Taj problem pretresao je *Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem* (1997.-2002.), koji je tada veće značenje dao dekanatima. Istodobno je veći naglasak stavljen na animiranje i edukaciju dobrovoljnih župnih suradnika. Pritom nam nove vanjske oblike vjernosti, a s njima i drugačiji pastoral donose sve šire kategorijalno dušobrižništvo i neka duhovna gibanja.

6. "Učinite sve mojim učenicima" (Mt 28,19)

Može se ustvrditi da je današnja Crkva u Sloveniji premalo misionarska, čemu nažalost pridonosi nekoliko čimbenika, među kojima je i veoma neugodan javni imidž Crkve, osobito kod starijih, naslijeđen još iz razdoblja komunizma, s jedne, te političke prilike posljednjih desetljeća, samodostatnost današnjeg slovenskog čovjeka i nedostatno zalaganje Crkve za misionarski odgoj, s druge strane. Prva je evangelizacija, naime, bila metodološki jasna, pri kojoj su se neki (osobito dušobrižnici) odlučivali za misionarsko zvanje, te odlazili u misionarske zemlje i tamo se

¹³ Hubert Philipp Weber, *Gott begegnen in der Welt*. ET-Studies 1 (2010) 2, Leuven, 283-296.

¹⁴ Avguštin Lah, *Und der Mensch erschuf den Menschen nach seinem Abbild*, u: Bulletin ET 2007, 190-203.

¹⁵ Bruno Ernsperger, i dr., *Kursbuch Pastoral*, Rheinbach, Schwabenverlag, 2006., 111-123.

¹⁶ *Sporočila slovenskih škofij* (SSŠ), 2011/2, 31, Ljubljana, 2011.

posvećivali naviještanju Evandjelja poganima. Ostali su pak vjernici imali zadaću pratiti ih i pomagati molitvom i materijalnim sredstvima. Takva metoda i takav scenarij nisu primjereni novoj evangelizaciji, osobito stoga što se ovdje radi o ljudima koji su se od Crkve na različite načine udaljili, naime, koji su kršteni i možda su primili i druge sakramente, ali svejedno ne žive po vjeri. Upravo u takvima se s novom evangelizacijom želi rasplamsati "žeravica Duha Božjega", koja je ostala sakrivena negdje ispod pepela svakodnevnih briga, a za koju možda ni oni sami više ne znaju da u njima još uvijek tinja. Želimo im pokazati da je i u njihovim životima Isus Krist djelatno prisutan, te da ih traži kao pastir izgublenu ovcu (Lk 15, 4) ili kao otac koji nestrpljivo čeka da mu se vrati izgubljeni sin (Lk 15, 32). Veći se pomaci u tom smjeru još uvijek ne primjećuju kod naših mjesnih crkava.¹⁷ Dosadašnje političke opcije Crkvi doduše omogućuju slobodu, ali je istovremeno u nas pravog demokratskog duha veoma malo, a normalna se misionarska djelatnost može razvijati tek u istinskoj demokraciji. Pritom doduše ima nekoliko hvalevrijednih pokušaja koje provode mladi na lokalnoj razini, misije skupine *Emanuel*, te različite vrste kategorijalnog dušobrižništva.

Držimo da bi bolje poznavanje koncilskih dokumenata, osobito dekreta o *apostolatu laika* pokrenulo više energije za opće misionarsko djelovanje. U slovenskoj javnosti prevladava uvjerenje prema kojem svakome treba omogućiti potpunu slobodu u izboru vjeroispovijesti do te mjere da mu se ne smiju ni postavljati pitanja koja bi ga mogla uznemiriti ili bi mu "nametala" neko drugo vjersko opredjeljenje. Mnoge takvo uvjerenje sasvim blokira u nastojanju oko misionarskog djelovanja. Upravo zato tvrdimo da nova evangelizacija nije moguća ako u samim vjernicima, odnosno članovima Crkve ne bude prisutna osobna vjera, s jedne strane, te misionarski duh oslobođen od svih strahova, s druge.

7. Prva, permanentna i nova evangelizacija

Još od prvog pokrštavanja Slovenaca (nakon godine 745.) u slovenskome je narodu tijekom dugih stoljeća prisutna evangelizacijska djelatnost i vidljivi evangelizacijski napori. Slovenci se nikada nisu u većoj mjeri opirali masovnome pokrštavanju,

¹⁷ Peter Kvaternik, *Raskorak između kršćanskog naviještanja i života po vjeri*, u: Pero Aračić, *Novi izazovi pastoralnoj teologiji*, Biblioteka Diakovensia, Studije 7, Đakovo, 2005., 123-132.

premda je istodobno došlo do gubitka političke samostalnosti, koju bi iz drugih uzroka svejedno izgubili (zbog teritorijalnih apetita do tada samostalne države Karantanije). Nakon toga uslijedila su stoljeća permanentne evangelizacije sve do 20. stoljeća. U dvadesetom je stoljeću došlo do većeg raskršćivanja, prouzročeno, primjerice, socijalnom diferencijacijom, migracijom, urbanizacijom te planskom ateizacijom, koju je u razdoblju od 45 godina provodio komunizam. Prva evangelizacija nije odgovarajući izraz za to razdoblje, budući da se na prvom popisu stanovništva u demokraciji (1991.) katolicima izjasnilo 71,36% stanovništva.¹⁸ Na popisu jedanaest godina kasnije povećao se broj ateista, premda popis zbog političkih manipulacija u Sloveniji i nema pravu vjerodostojnost. Valja reći da nije posvuda jednako kada je riječ o prvoj evangelizaciji. "To razvojno razdoblje, u crkvenoj povijesti nazvano još i *plantatio Ecclesiae*, nipošto nije dovršeno, nego u mnogim ljudskim društvima tek mora započeti."¹⁹ Također valja reći da je pojam nove evangelizacije do sada ponajprije prvoj evangelizaciji pružio novi zamah.

Duh Božji uvijek u vjernicima budi nove inicijative i poziva nove suradnike. Novoizabrani članovi župnih pastoralnih vijeća donijeli su novo oduševljenje za djelovanje (2000., 2005., 2010.). Novi projekti, poput raznih biskupijskih zborovanja (sinoda) (1988.-2000.), te dekanatski sinodalni ili pastoralni dani i, osobito, Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem (1997.-2001.) donijeli su nešto nove dinamike. Sasvim novi pokušaj dinamiziranja vjernika bili su pastoralni dani na župnim, dekanatskim i biskupijskim razinama (2005.). Vrhunac tog projekta bio je *Slovenski pastoralni dan* u Celju, koji se nažalost tek letimično dotaknuo primarnog cilja unutar kritičnog promišljanja o ostvarivanju zaključaka pet godina nakon Plenarnog zbora. Euharistijski kongres u Celju zasigurno je bio vrhunac euharistijske obnove prije provedene po župama, a istodobno je privukao pozornost ponajprije zbog masovnog sudjelovanja u završnoj proslavi na stadionu u Celju. Iako je cilj prvotno bio definiran kao produbljivanje osobne vjere (PZ 87), projekt je u javnosti percipiran kao *manifestacija crkvene moći*, što je neusklađeno s ciljevima nove evangelizacije.

¹⁸ Statistični urad Republike Slovenije (SURS), Ljubljana, http://www.stat.si/publikacije/popisi/1991/Obcine/1991_1_07.pdf (16.10. 2011).

¹⁹ Janez Pavel II., *Odrešenikovo poslanstvo*, Ljubljana, Družina, 1991., 49.

8. Evangelizacija traži poznavanje situacije u društvu

U Sloveniji, a vjerojatno i još ponegdje nije se prišlo sustavnom izvođenju nove evangelizacije, što bi ponajprije zahtijevalo stručno istraživanje terena, zatim prosudbu dobivenih tvrdnji, te, napokon, tome primjereno pastoralno djelovanje. Stječe se dojam da je tema nove evangelizacije do nas dolazila tek prigodice, ponajprije iz dokumenata Crkve. Budući da je tema dolazila postupno i u različitim konotacijama, izgubio se njezin prvotni naboj, a ostalo još samo ono rubno unutar teološkog diskursa. Moramo reći da se među pastoralnim djelatnicima svijest o njezinoj važnosti povećava, ali se istodobno ne povećava njezina sadržajna i metodološka jasnoća. U određenoj mjeri ovdje pastoralna praksa pretječe samu teologiju, tražeći njezinu teološku vrijednost, jednako kao što i pastoralna teologija pretječe moguće scenarije teološkoga slijeda.²⁰ Najdalje je u tom pogledu dosad otišao Plenarni zbor, koji je u prvome poglavlju zaključnog dokumenta shematski i kritično analizirao stanje u Crkvi i društvu u Sloveniji. U dokumentu je Plenarni zbor dao mnogo praktičnih naputaka i među ostalim odredio da se svakih pet godina iznova učini temeljito promišljanje.²¹ Skroman pokušaj promišljanja trenutnog stanja Crkve u Sloveniji dogodio se godine 2008., na već spomenutom Slovenskom pastoralnom danu, no šteta je što se težište stavilo samo na dnevno pričešćivanje. Rezultati tog promišljanja i nisu bili sjajni, a nije objavljen ni zbornik radova sa skupa, tako da je sadržaj ostao "u pretincima", bez većeg utjecaja na pastoralnu praksu.

Papa Ivan Pavao II., "otac nove evangelizacije", pred kraj svojeg života poziva nas na novu evangelizaciju, koja će se temeljiti na objektivnim datostima, pri čemu će nas u posinodalnoj apostolskoj pobudnici ohrabriti u stilu duhovne oporuke kojom se obraća Crkvi u Europi: "Crkvo u Europi, 'nova evangelizacija' je zadaća koja stoji pred tobom! Ponovno otkrij polet naviještanja." Zatim bilježi: "U različitim dijelovima Europe potreban je prvi naviještaj evanđelja: raste broj nekrštenih osoba...", potom: "Crkva ne može izbjeći obvezu postavljanja hrabre dijagnoze, na osnovi koje će

²⁰ Peter Kvaternik, *Potreba za obnovom u Crkvi*, u: Franjo Emanuel Hoško, ur. Zbornik Milana Šimunovića, *Djelatna Crkva*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2008., 199-208.

²¹ Ivan Štuhec, *Potek prvega Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem*, u: Sklepni dokument Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem, Ljubljana, Družina, 2002., 9-14.

se odrediti primjerene terapije.” I dalje: “Posvuda, potom postoji potreba za novim navještajem također onima koji su već kršteni. Mnogi današnji Europljani misle da znaju što je kršćanstvo, ali ga zapravo ne poznaju... mnogi kršćani žive kao da Krist ne postoji”.²²

9. Globalne promjene kao izazov

Danas je vrijeme promjena (Fritjof Capra), koje se događaju na različitim razinama, primjerice na kulturnoj, društvenoj, medijskoj, političkoj. Stoga pojedina mjesna Crkva ponajprije mora prepoznati te promjene te kušati na njih dati primjeren odgovor. U Sloveniji se u svemu tome ostalo previše na općenitoj razini, pa su i pastoralni odgovori bili odveć općeniti i zbog toga pastoralno neučinkoviti. Smije se reći da je Crkvu u Sloveniji nakon osamostaljenja slovenske države obilježila osobito kulturna, medijska i politička situacija. Kulturna je bila vezana za značaj slovenskog čovjeka, koji je uvjeren da je dovoljno kritičan i rezerviran prema svakome koji bi ga na bilo koji način htio poučavati. Povijest nam dokazuje da je zbog takvog uvjerenja prosječni Slovenac sve osjetljiviji. Svojoj kršćanskoj prošlosti unatoč, prosječni je Slovenac u svome razmišljanju liberalniji negoli je to voljan priznati (Lojze Peterle). Osim povijesti oblikovao ga je i zemljopisni položaj. Komunistam se u Sloveniji tvrdoglavo održava te se pokazuje autentičnim premda je uvezen u Sloveniju.²³ Nakon pada komunizma donedavni su komunisti i njihovi *politički drugovi* sasvim glatko prešli u teoretski i praktični liberalizam, premda se javno definiraju kao socijalisti. Ta je opcija gotovo sasvim glatko vladala cijelo vrijeme nakon osamostaljenja, bilo formalno, bilo neformalno. Tragično je za Crkvu u Sloveniji što je u vrijeme tranzicije veoma dobronamjerno gledala na baršunasti prijelaz iz komunizma u demokraciju, i time nehotice nekadašnjim komunistima omogućila njihov *silazak s vlasti* bez ikakve lustracije, što je posljedično naštetilo društvu, a još više Crkvi samoj.

²² Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Cerkev v Evropi*, Ljubljana, Družina, 2003., 45-47.

²³ András Máté-Tóth, Janez Juhant, *Widerstand und Konformismus*, u: András Máté-Tóth, Pavel Miklušćák, *Kirche im Aufbruch, Ostfildern*, Schwabenverlag, 2001., 318-338.

10. Posljedice za Crkvu

Crkva u Sloveniji djeluje bez posebno izrađenih pastoralnih modela, pozivajući se na Isusovo jamstvo prisutnosti u njoj do konca vremena. Postavlja se pitanje razumije li Crkva na ispravan način što je to povjerenje u Božju providnost? Je li nova evangelizacija uistinu ili tek deklarativno temeljni postulat suvremenog pastora Crkve? Bez obzira na nastojanje Crkve da svi u njezinu krilu dođu do osobne vjere u Isusa Krista, ipak se čini da mjesna Crkva premalo čini na području pastora kršćanskih intelektualaca, a upravo bi oni, riječju i životom, trebali biti primjer drugima. Kao da vodstvo Crkve nije dovoljno svjesno tog specifičnog pastora, ili se pak u pozadini kod službene Crkve krije strah od *previše* izobraženih laika. Valja istaknuti dvije stvari: Prvo, kršćanski laici su bili i ostaju izrazito nesposobni za djelovanje u političkoj areni. Demokršćanska je politička opcija u slovenskome parlamentu u posljednjih dvadeset godina sve manje zastupljena, a zanimanje laika za političko djelovanje relativno je malo, između ostaloga i zbog toga što nije dovoljno teološki vrednovano. Vjernici laici naviknuti su na to da rješenja svojih društvenih problema očekuju od političkog vodstva, što je jedno od negativnih naslijeđa bivšeg režima. Drugo, čini se da vodstvo Crkve uistinu premalo vjeruje vjernicima laicima, pa se zato uglavnom dogovara jedino s političkim vrhom, i to još u raznim "kuloarima". Sve to na vjernike laike ostavlja dojam da smo u Crkvi još uvijek na starom konceptu razgovora između predstavnika vlasti i Crkve. S druge pak strane, čini se da svojevrsni *sensus fidelium* potiče vjernike laike da upisuju razne programe obrazovanja (Teološki fakultet, Katehetsku pastoralnu školu, Političku akademiju, Školu za animatore...), premda im mjesna Crkva ne može poslije ponuditi zaposlenje. Povećava se međutim broj obrazovanih koji obrazovanje završavaju na prije spomenutim institucijama. Utješna je činjenica da se češće javljaju samostalne laičke društvene inicijative, primjerice za zaštitu obitelji, u obranu kršćanskih vrednota itd., što samo govori o određenoj zrelosti vjernika laika.

11. Postavlja li se danas pitanje o Bogu?

Smatramo da je najveći problem nove evangelizacije upravo činjenica da današnjeg čovjeka pitanje o Bogu malo zanima. Ako ga ipak zanima, tada je to povezano s određenim životnim razdobljima koji bivaju popraćeni obredima prijelaza (krštenje,

vjenčanje, sprovod). Mnogi pak zbog predrasuda koje imaju spram kršćanstva odgovore na životna pitanja traže u različitim istočnjačkim religijama, koje ih privlače svojom raznolikošću i šarenilom, te najčešće svojim moralnim minimalizmom. Gdje nema osobne vjere, nema ni volje za otvaranje životnih pitanja, a život u vjeri ne dopušta neuspjeh i potiče ustrajnost u dobru. Svojevrsnu barijeru spram vjere postavljaju i masovni mediji svojim veoma selektivnim bavljenjem vjerskim pitanjima. U Sloveniji se mediji vjerom bave samo pod određenim vidom i s određenim ciljevima, naime, uglavnom je obrađuju pod aspektom očuvanja nacionalne ili lokalne tradicije, a takva vjera ne može biti odgovor na životna pitanja. Istini za volju, crkveni mediji dohvaćaju tek manji dio slovenskog društva, a sami ne pokazuju dovoljno ambicije za prodor u krugove ljudi kojima je potrebna prva ili nova evangelizacija. Zbog svog specifičnog načina rada, crkveni bi radio mogao imati značajniju ulogu u ostvarivanju ciljeva nove evangelizacije, dakako, uz pretpostavku da emitira prikladni program. Crkva u Sloveniji ne želi "riskirati" s odvažnijim i "šokantnijim" evangelizacijskim koracima, nego radije ostaje kod klasičnih metoda naviještanja i pastoralala. Ljudi svakako postavljaju religiozna pitanja i o njima su uglavnom na osobnoj razini spremni raspravljati ("nikodemsko kršćanstvo"). Župnici pak koji u dušobrižništvu djeluju "čvrstom rukom", obično ne mogu potaknuti potrebno povjerenje kod ljudi.

12. *Važnost vjerskog iskustva*

Današnji čovjek voli sve graditi na osobnome iskustvu, a ono što ne osjeća i ne doživljava, to kao da za njega i ne postoji. Želi li primiti nešto više, to prima s velikom dozom sumnjičavosti. Do Drugoga vatikanskog koncila vjernik je svoju vjeru doživljavao kao obiteljsku tradiciju ili kao sastavni i nužni dio ljudskog života. Nakon Drugoga vatikanskog koncila sama je Crkva počela sve više prenositi iskustvo vjere, koje je starijim vjernicima ostalo strano. Mlade danas odgoj uglavnom ne potiče na posebno poštivanje tradicije, zbog toga i imaju problema s prihvaćanjem vjere, koja im je često nestabilna. U slovenskom pokoncilskom pastoralnom djelovanju i hodu (osobito nakon Plenarnog zбора) nastojalo se vjernicima približiti osobni vid vjere, ne ostavljajući ih unutar njihova poimanja slobode i želje po izboru. Možda je takva simbioza plod dugotrajnoga i napornog duhovnog rasta. Svjesni i zreli kršćani, osobito mlađi, pokazuju veću otvorenost i neopterećenost u javnom ispovijedanju vjere; to osobito vrijedi

za članove novih duhovnih pokreta, ali je nažalost nerijetko ograničeno samo na njihov uski krug. Ne tako davno vjernici su rado dolazili na masovna vjerska okupljanja, jer su im ulijevala osjećaj potpore u vjeri i jačala je. U posljednje vrijeme vjernici zaobilaze takva događanja, budući da su obično povezana s različitim neugodnostima. Nedvojbeno se u pozadini svega radi i o drugačijem izražavanju vjere, kojoj više nije potrebna takva masovna potpora.

13. Novi zahtjev za duhovnošću

Današnje društvo poimamo kao potrošačko, iskustveno, usmjereno na medije, te postmoderno. Mogli bismo tako naći još mnogo oznaka kojima bismo s raznih aspekata nastojali prikazati dio društvene zbilje. Među njima unutar našega kulturološkog kruga (osim manjih skupina koje slijede različite istočnjačke duhovnosti ili nedefiniranu duhovnost *new agea*) teško da možemo naći nešto što bi nagoviještalo traganje za novom duhovnošću. Svjedoci smo činjenice da neke nove navike (uglavnom uvezene sa Zapada) ili slavlja poprimaju religiozne dimenzije. To su osobito događaji povezani sa športom, glazbom, zabavom, zatim razne interesne skupine, primjerice ljubitelji starih automobila, motocikala, ljubitelji pasa, konja itd. Religioznu konotaciju zadobivaju i nedjeljni šopinzi po trgovačkim centrima te sajmovi i izložbe. Športska natjecanja poprimaju sve veći kulturni značaj, valjda se zato i održavaju uglavnom nedjeljom. Budući da ateistička indoktrinacija nije posvema mogla eliminirati vjerske običaje, nastojala ih je obilježiti kao dio narodne tradicije, koja određenim ljudima nešto znači. Svođenje pak eminentno vjerskih običaja tek na dio narodne tradicije, zapravo znači gubljenje duhovnog sadržaja i naglašavanje nebitnih aspekata vjerskog običaja. Stoga je jasno da je i takvim slavljima potrebna nova evangelizacija. Određeni broj ljudi takva pseudoreligiozna slavlja shvaća kao nadomjestak za pravu vjeru, te se od nje još više udaljuje, pritom riskirajući da im upravo ta pseudoreligiozna slavlja postanu svojevrсни idol koji ih privlači.

Nova evangelizacija u tom kontekstu predstavlja metamorfozu, proces u kojem Crkva ponajprije promišlja o samoj sebi, odnosno promišlja kako dalje živjeti svoje poslanje naviještanja usred novih scenarija, koji uvelike obilježavaju živote ljudi (Ivan Pavao II.).

14. *Izvornost nove evangelizacije u obliku, sadržaju i žaru*

Evangelizacija, a onda i nova evangelizacija zadaća je svekolike Crkve, pa tako i krajevnih Crkava. Kako se ne bi ušlo u sve moguće smjerove, veoma je važno da opća Crkva krajevnim Crkvama dade okvirne smjernice, koje će od vremena do vremena promicati i provjeravati da li se u krajevnim Crkvama ostvaruju. Krajevne pak Crkve moraju biti u stanju, unutar svojih mogućnosti, pronaći *nove putove, nove izraze*, a tako i *nov žar* za novu evangelizaciju na svome području. Pogrešno je očekivati da će opća Crkva neposredno diktirati metode i nove putove za cijeli svijet. Budući da takva jednolikost nije moguća, krajevne su Crkve te koje se pastoralno moraju sinkronizirati s djelovanjem opće Crkve, što nije nimalo jednostavno. Stoga ni nova evangelizacija nije nešto lagano, lišeno odgovornosti.

Teško je reći što je to danas u Crkvi plod nove evangelizacije, a što pak plod redovitog pastorala. Nova evangelizacija postala je prije svega svojevrсни novi izoštreni kut gledanja na Crkvu i njezino poslanje u svijetu kao takvo. Govor o novoj evangelizaciji najsmisleniji je unutar urbanih područja naših gradova, odnosno među mladima, studentima, srednjoškolcima i intelektualcima, koji do sada nisu cjelovito vjerski odgajani. Kao plod paradigme nove evangelizacije u Sloveniji možemo možda izdvojiti činjenicu rasta broja animatora krizmanika, te animatora unutar župnih oratorija. Inače, tvrdimo da nova evangelizacija nije moguća na starim osnovama, budući da je potreban i "novi pastoral", koji će se upravo temeljiti na novoj evangelizaciji te ju omogućavati. U Sloveniji ne postoji mnogo izvornih pastoralnih modela ili pristupa, jer ih guši opće mnijenje prema kojem bi u svim župama sve trebalo biti više-manje jednoobrazno (osobito kada je riječ o slavljenju sakramenata). Današnji župnici uglavnom nisu zauzeti oko traženja novih putova, budući da im se odmah pod nos stavlja određeni propis, koji zapravo postavlja osnovne temelje. Stoga se može reći da se u slovenskoj Crkvi danas smatra posebnom vrlinom pastoralno djelovati prema starim, prokušanim (i uglavnom neučinkovitim) pastoralnim modelima. Naponi se čine u smjeru da se održi ono što je i do sada postojalo te da se pritom, što je više moguće, djeluje nekonfliktno. Danas su laici otvoreniji promjenama nego klerici, kojima je svaka promjena veoma naporna. Općenito stoji da današnji dušobrižnici nisu teološki znatizeljni kao što su to nekoć bili, a također se premalo permanentno educiraju, a tuđa pastoralna iskustva, pak, odbacuju.

15. *Novi žar, metode i uvjeti*

Dokumenti Crkve i iskustvo slovenske krajevine Crkve pokazuju da Crkva mora biti više misionarska, te svjesnije i uvjerljivije riječju i životom širiti evanđelje i kršćanski način života, posredujući budućim generacijama ono što je i sama primila. U Crkvi svi imamo poslanje. Nema takvih okolnosti i situacija u svijetu u kojima bi evangelizacija bila posve nemoguća. Ona uvijek ovisi o našoj vjeri i pouzdanju u Duha Božjega (Mt 10,19), a pretpostavlja inovativne ljude, ponajprije vjernike laike koji žive u neposrednom dodiru sa svojim suvremenikima. Zahtjev nove evangelizacije otvara oči za realan pogled na činjenično stanje duha u Crkvi i u društvu. Evangelizacija predstavlja put do cilja koji je Crkva primila od samoga Krista, a to je spasenje svega stvorenog. Drugi vatikanski koncil uči nas da smo svi pozvani biti evangelizatorima; ako pak to znamo, tada ćemo postati svjesni što nam za ostvarivanje te zadaće još nedostaje. Stoga se poziv pape Ivana Pavla II. na novu evangelizaciju pokazuje kao jedan od "znakova vremena" o kojima govori Drugi vatikanski koncil. Papin poziv na novu evangelizaciju slovenska je Crkva veoma raznoliko prihvatila. Veći dio prihvatio je taj poziv s entuzijazmom, drugi su ga primili sa strahom da donosi više obveza i posla, treći su u potpunosti zadovoljni s dosadašnjim stanjem, a četvrti su ga više ili manje prećuli. Pravednoj nas prosudbi ovdje uči Isusova prisposoba o dvojici sinova, koji su različito reagirali na očev zahtjev i različito postupili (Mt 21,28-32).

O potrebi nove evangelizacije govore mnogi biskupi i dušobrižnici, no na tome se ne smije ostati. Parafraziramo li Papine riječi, problem predstavljaju "novi pojmovi", koje nije lako pronaći. Ne postoje dovršene pastoralne metode za novu evangelizaciju, nego se radi o više-manje optimiziranim dosadašnjim metodama. Najteže će biti probuditi nov žar, budući da se to ne tiče samo pojedinca, nego i sveukupnog zajedništva, odnosno čitave krajevine Crkve kao takve. Sve to pak zahtijeva ni više ni manje nego osobno obraćenje (Mt 4,17).

ZAKLJUČAK

Mi kršćani moramo doći do spoznaje o potrebi nove evangelizacije, budući da svi imamo *poslanje* biti *poslani* naviještati Božju riječ.²⁴ Projekt je to u kojemu moraju sudjelovati sve krajevne Crkve. Nova evangelizacija mora postati *škola sudjelovanja* svih njezinih protagonista. Za njezino ostvarivanje potrebni su nam novi putovi, novi pojmovi, nov žar. To ne može biti tek nešto uniformno, budući da vodi u *pluralnost pastoralnih pristupa*, koje mogu ostvariti krajevne Crkve. Već davno prije nas je Grgur Nazijanski upozoravao na načelo prema kojemu nije moguće zamisliti da bi postojala jedinstvena pastoralna metoda, koja bi za sve bila istodobno primjerna i upotrebljiva.²⁵ Sveopća Crkva pri tome mora pokazati potpuno povjerenje u *supsidijarnost*, koja se ne smije shvaćati tek kao povjeravanje djelovanja više razine nižoj nego i kao dodjeljivanje dostatnih kompetencija. Stvarni provoditelj nove evangelizacije može biti samo krajevna Crkva, kojoj je sveopća Crkva u tome na pomoći. Mjesna pak Crkva (biskupija) ili župna zajednica mogu ostvarivati zahtjeve nove evangelizacije ako se mogu *samoostvariti* (Karl Rahner) u svim temeljnim pastoralnim djelovanjima i područjima (naviještanje, liturgija, diakonija, koinonija). Nova evangelizacija moguća je tamo gdje se ostvaruje *novi pastoral!*

Nova evangelizacije ne zadovoljava se dosadašnjim načinom pastoriziranja; stoga je važno doći od pastoralna čekanja do pastoralna susretanja, koji prihvaća, djeluje maštovito, kreativno i hrabro.²⁶ Nov mora također biti i način prihvaćanja odluka za konkretno pastoralno djelovanje, a to je dijalog u Crkvi i dijalog sa svijetom, koji se provodi na *sinodalni način*. Dobar put za sudjelovanje svih vjernika u planiranju nove evangelizacije svakako je biskupijska sinoda. Na njoj mjesna Crkva ima priliku pretresati samu sebe na svim svojim razinama, te zadobiti nov žar za život s Kristom. Svako sinodalno događanje ostavlja neizbježno duboke tragove, budući da na taj način *biti Crkva* svima pomaže u uspostavljanju osobnog odnosa s Bogom, u preuzimanju odgovornosti, u *postati sol* (Mt 5,13), *svjetlo i grad na gori* (Mt 5,14). Stoga upravo unutar

²⁴ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda/Verbum Domini*, Ljubljana, Družina, 2011., 94.

²⁵ Kongregacija za duhovščino, *Duhovnik, pastir in voditelj župnijskega občestva*, Ljubljana, Družina, 2002., 29.

²⁶ Usp. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, *Navodilo o pastoralni oskrbi ljudi na cesti*, Ljubljana, Družina, 2008., 133.

i na način nove evangelizacije cjelokupni narod Božji u Kristovoj povijesnoj Crkvi zajedno traži put u metodama i nove izraze naše vjere, rasplamsavajući u nama novu gorljivost.

EINBINDUNG DER NEUEVANGELISIERUNG
IN DIE ORDENTLICHE PASTORAL
Erfahrungen aus Slowenien

Zusammenfassung

Der Begriff der Neuevangelisierung wird heutzutage in der Kirche sehr oft verwendet. Aber, wenn wir ihn verwenden, denken wir alle dasselbe? Es besteht eine Gefahr, dass dieser Begriff in der Kirche bald so heimisch wird, dass er zu früh auch uninteressant und wirkungslos wird. Mit der Einladung des Papstes Johannes Paul II. an alle Christen, sich mit aller Kraft für die Ziele der Neuevangelisierung zu engagieren, hat sich in der Kirche das Bewusstsein einer gemeinsamen Verantwortung für das Heil der ganzen Welt sehr verstärkt. Die Evangelisierung ist der Weg, dieses Heil sicherer zu erreichen. Weil sie eine gemeinsame Aufgabe der ganzen Kirche ist, sollten sich dabei auch die einzelnen Teilkirchen, besonders die benachbarten noch mehr als es bis jetzt der Fall war, zusammenfinden. Zu einer solchen Zusammenarbeit drängt uns auch die zunehmende Globalisierung der ganzen Welt. Jede einzelne menschliche Erfahrung birgt in sich etwas Göttliches, umso mehr kann eine spirituelle Erfahrung für die einzelnen oder die gesamte Kirche noch wertvoller sein. Sie soll in Christi Nachfolge und bestärkt mit seiner Gnade immer neue Wege suchen um dem gegenwärtigen Menschen entgegen zu kommen. Sie soll nach den Worten des Papstes neue Ausdruckswiesen und neue Methoden finden und in sich selbst einen neuen Eifer wecken. Dabei soll sie aber nicht an Originalität verlieren. Das Projekt der Neuevangelisierung kann so auch als ein neues Modell gemeinsamer Mitarbeit entstehen und in der Kirche von heute auch für andere globale Fragen nutzbar sein. Die Realisierung der Neuevangelisierung kann sich nur synodal entwickeln. Eine wirkliche Neuevangelisierung führt unvermeidlich zur Suche nach einer neuen Pastoral und nur eine neue Pastoral kann ein festes Fundament für die Neuevangelisierung werden.

Schlüsselwörter: *Neuevangelisierung, Teilkirche, Verbindung, Reform, Synodalität, Subsidiarität, Dialog.*